

Patxi Madina Bengoa

*Aramaio, Araba
(1915)*

Aurkibidea

Biografia

Zalgo Garai baserrian jaio zen 1915ean. Aita zuen bertakoa eta ama, berriz, Arrazolakoa "Keizti" baserrikoa. 5 anai-arreba ziren. 28 urte ingururekin Itturritta baserriko Euxebirekin (1915) ezkondu zen eta 4 seme-alaba izan zituzten.

Zintak

ARA-060

- **Proiektua:** Aramaioko ipuinak eta kondairak
- **Elkarrizketatzailea(k):** Agirrebeña, Aintzane - Arriolabengoa, Divina - Ozaeta Elorza, Arantza
- **Data:** 2009-05-25
- **Iraupena:** 62 min
- **Euskarria:** MiniDV
- **Kodifikatzailea:** Etxeberria, Idoia

Pasarteak

1. Sorginen beldur

- **Erref:** ARA-060/006
- **Iraupena:** 0:01:26. **Hasi:** 00:04:28. **Bukatu:** 00:05:54
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Ohiturak eta bizimodua » Kontakizunak eta sinesmenak » Ipuinak, mitoak eta istorioak

Laburpena:

<p>Arrixolako gizon batek, orbela kargatzen zegoela, Anbotoko Mari ikusi zuen. Sorginak egoten ziren, eta jendea beldurrez ibiltzen zen. Eskopeta agertu zenean desagertu ziren. Sorginzubin egoten ziren, eta kate-hotsa ateratzen zuten sorginek.</p>

Transkripzioa

- Nik entzunde dauket sarri zelan hor Aixolako Arrixolako gizon bat auela orbela kargetan han mendi barrenien, ta pasau zala hori señorioi sue darixola, goittik, ta etorri zala hona, hona alabie ekarri auela, ta gero juen zala zerera, Bajonea. Bai.
- Eta ikusi ein auela Anbotoko señorioi.
- Bai, bai.
- Aixolarrak.
- Aixolarrak, bai. Bai.
- Eta komentau zauen be bai katai-hotsa ta... Hori zer da, lamiñak edo zer..?
- Hemen sorgiñek egoten zien, ta ba sorgiñok beti jentie pasau biher bidetik eta sorgiñek urten ta beti billurrez. Ta gero esan otsun /esantzun/ ba horrek zerak urten auenien, eskopetiek urten auenien, gastau in ziela sorgiñek.
- Bai, bai. Hor zer egoten zien beheko errekan? Sorgin zubin?
- Hola esaten daue bai.
- Eta ze eitten abien? Erropak garbiketak edo...?
- Hortxe egon, jentie sustetako edo, jentie [...]. Ta egoten zien ba kataia, horrek katai haundixek eta kamiñue kamiñue harri artien kamiñue eta horko kati hotsa! danak billurtute! batozela batozela! ta aber nun dazen ta nun dazen, ta bestie martxaute gordeta bai...

2. Santuak bueltan

- **Erref:** ARA-060/013
- **Iraupena:** 0:00:33. **Hasi:** 00:08:30. **Bukatu:** 00:09:03
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Ohiturak eta bizimodua » Kontakizunak eta sinesmenak » Ipuinak, mitoak eta istorioak

Laburpena:

Kalean eliza egin zutenean, kanposantua egitea ere pentsatu zuten. Santuak bueltan etorri ziren kanposantura.

3. Arropa garbitzera erredera

- **Erref:** ARA-060/018
- **Iraupena:** 0:00:57. **Hasi:** 00:10:53. **Bukatu:** 00:11:50
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Ohiturak eta bizimodua » Jantzi eta orraztu » Arropa garbitzea
- Ohiturak eta bizimodua » Kontakizunak eta sinesmenak » Ipuinak, mitoak eta istorioak

Laburpena:

Arropa garbitzera erredera joaten zen bere ama, baina sorginik ez zegoen tokira. Lehen lamiak omen zeuden. Istorioak kontatzeko asti gutxi izaten zen, beti lanean.

4. Beti baserriko lanetan

- **Erref:** ARA-060/019
- **Iraupena:** 0:00:47. **Hasi:** 00:11:50. **Bukatu:** 00:12:37
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Baserria » Baserriko lanak » Baserriko animaliak
- Baserria » Baserriko bizimodua » Baserriko bizimodua

Laburpena:

Ganadua izaten zuten. Baserriko lana: garia, artoa, babarruna... Pinu sartzen ibili zen mendian, baina fabrika ez.

5. Artoa errotan ehotzera

- **Erref:** ARA-060/020
- **Iraupena:** 0:02:10. **Hasi:** 00:12:37. **Bukatu:** 00:14:47
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Ohiturak eta bizimodua » Elikadura » Jatekoa eta edatekoa
- Herria, azpiegitura » Berrikuntzak » Argindarra eta ura
- Baserria » Baserriko lanak » Garia
- Baserria » Baserriko lanak » Herrira saltzera, erozera

- Baserria » Baserriko lanak » Errota

Laburpena:

<p>Diru gutxi eta lan asko. Kanpora saltzen zuten. Garia ez, 80 anega jasotzen zituztelako. Pentsua egiten zuten ganaduarentzat, errotan. Esneduna kalera joaten zen esnearekin. Babarrun gorria. Sobratzen zen jeneroa eho egiten zuten, ganaduarentzat eta taloa egiteko. Errota zuten beste batzuekin batera. Leku guztietan zeuden errotak. Argia ipini zenean 12 bat urte zituen.</p>
 <p>

6. Bilbo erori zenean

- **Erref:** ARA-060/028
- **Iraupena:** 0:02:59. **Hasi:** 00:18:27. **Bukatu:** 00:21:26
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Politika » Gerra zibila (1936-1939) » Borroka

Laburpena:

Bilbo erori zenean, entregatu egin ziren. Oso ondo hartu zituzten. Lagunak nazionalekin zebiltzan, eta sardinak eman zizkieten, mezatik bueltan. Dirua ere bai. Egunean 10 pezeta irabazten zuten. Ez zuten dirua apreziatzen, pentsatzen zutelako diru hark ez zuela balio.

7. Orduko janzkera

- **Erref:** ARA-060/036
- **Iraupena:** 0:01:01. **Hasi:** 00:26:08. **Bukatu:** 00:27:09
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Ohiturak eta bizimodua » Jantzi eta orraztu » Arropa eta oinetakoak

Laburpena:

Zapatak ospakizunetan bakarrik erabiltzen zituzten, domeketan eta. Lehen ez zegoen hainbeste arropa, baina denetik zegoen. Txapela, 20 bat urterekin hasita. Emakumeek zapia edo moñoa.

8. Taloa eta babarrunak

- **Erref:** ARA-060/038
- **Iraupena:** 0:00:32. **Hasi:** 00:28:18. **Bukatu:** 00:28:50
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Ohiturak eta bizimodua » Elikadura » Jatekoa eta edatekoa
- Baserria » Baserriko bizimodua » Baserriko bizimodua
- Politika » Gerraostea eta Francoren diktadura » Ekonomia gerraostean

Laburpena:

Goserik ez zen baserrian, gerra ostean ere. Artoa eho eta taloa egiten zen. Esnearekin. Morokila. Urte guztian babarrunak.

9. Gerra osteko otorduak

- **Erref:** ARA-060/040
- **Iraupena:** 0:00:21. **Hasi:** 00:28:56. **Bukatu:** 00:29:17
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Ohiturak eta bizimodua » Elikadura » Jatekoa eta edatekoa
- Baserria » Baserriko bizimodua » Baserriko bizimodua

Laburpena:

<p>Urdaia, txorizoa eta babarrun gorria. Goizean kafea eta esnea. Afaltzeko patatak edo berakatz zopa.</p>

10. Konfesatzera

- **Erref:** ARA-060/054
- **Iraupena:** 0:00:45. **Hasi:** 00:37:20. **Bukatu:** 00:38:05
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Familia eta harremanak » Bikote kontuak » Ligatzea
- Familia eta harremanak » Sexua eta generoa » Genero berdintasuna
- Ohiturak eta bizimodua » Erlijioa » Elizaren indarra

Laburpena:

Neska-laguntza egiten zuten. Konfesatzera ez ziren sarri joaten gizonak, urtean behin edo. Emakumeak hamabostean behin, gogor egiten zieten eta.

11. Karobiak hilobi moduan

- **Erref:** ARA-060/066
- **Iraupena:** 0:00:33. **Hasi:** 00:43:24. **Bukatu:** 00:43:57
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Politika » Gerra zibila (1936-1939) » Gerran hildakoak eta zauritutakoak

Laburpena:

Karobia non zegoen. Gerra denboran hildakoak karobietan sartzen zituzten, lur ematen ez ibiltzeko.

12. Lamiak, karobi inguruan

- **Erref:** ARA-060/068
- **Iraupena:** 0:01:06. **Hasi:** 00:44:00. **Bukatu:** 00:45:06
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Ohiturak eta bizimodua » Kontakizunak eta sinesmenak » Ipuinak, mitoak eta istorioak

Laburpena:

Lamiak egoten ziren karobi inguruan, eta batera eta bestera joaten ziren kate-hotsekin. Umetako beldurrak. "Sacamantecas".

13. Altxorraren kondaira

- **Erref:** ARA-060/073
- **Iraupena:** 0:00:34. **Hasi:** 00:48:05. **Bukatu:** 00:48:39
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Ohiturak eta bizimodua » Kontakizunak eta sinesmenak » Ipuinak, mitoak eta istorioak

Laburpena:

Altxorraren kondaira. Urrez betetako kutxa bat dago gordeta, baina inork ez zuen aurkitu.

14. Artzainen esaera

- **Erref:** ARA-060/081
- **Iraupena:** 0:00:22. **Hasi:** 00:53:08. **Bukatu:** 00:53:30
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Ohiturak eta bizimodua » Kontakizunak eta sinesmenak » Esaerak

Laburpena:

Artzainen esaerak.

15. Eskopeta, otsoen eta sorginen etsaia

- **Erref:** ARA-060/083
- **Iraupena:** 0:00:36. **Hasi:** 00:53:48. **Bukatu:** 00:54:24
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Natura » Fauna
- Ohiturak eta bizimodua » Kontakizunak eta sinesmenak » Ipuinak, mitoak eta istorioak

Laburpena:

Otsoak eskopetarekin desagertu ziren, sorginak bezala.

16. Dingili-dangolo

- **Erref:** ARA-060/086
- **Iraupena:** 0:00:18. **Hasi:** 00:55:24. **Bukatu:** 00:55:42
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Ohiturak eta bizimodua » Kantak » Ume kantak

Laburpena:

<p>Sehaska-kanta.</p>

Transkripzioa

- Eta umiei, kantau-eta, bueno, igual andriek, ezta?

- Bai.
- Zuk kantau [...]?
 - Bai. Kuman. Kuman. Erain ta erain ta erain ta erain.
 - Bai. Akordetan za kantuik-edo zu?
 - "Dingilin dangon mariñe, beti horrela bagiñe". Umiei, kantau ta kumiei erain. Umie hazten.

17. Gabonetako eske kanta

- **Erref:** ARA-060/090
- **Iraupena:** 0:00:24. **Hasi:** 00:56:40. **Bukatu:** 00:57:04
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Ohiturak eta bizimodua » Erljioa » Eliza giroko ospakizunak
- Ohiturak eta bizimodua » Kantak » Gabon kantak

Laburpena:

<p>Umiek Gabonetan kantatzen zutena, eskean. "Urtebarri".</p>

Transkripzioa

- Eta kantuik badakitzu?
- Ba, kantetan auen, ba, [...] kantetan auen:

Urte barri, urte barri
daukenak eztaukenari
agillando makillando
telemontañe
zazpi intxaur ta zortzi gaztaiñe
haren gaiñien lau sagar
guk hemen daukou
kolkue zabal-zabal.

- A bai? Ze ona!

18. Gabonetako eskea

- **Erref:** ARA-060/092
- **Iraupena:** 0:00:27. **Hasi:** 00:57:10. **Bukatu:** 00:57:37
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Erljioa » Ohiturak eta bizimodua » Eliza giroko ospakizunak » Gabonak
- Familia eta harremanak » Lagunartea eta familia » Umetako kontuak

Laburpena:

<p>Gabon eskea urte berrian egiten zen, etxez etxe. Neska-mutikoak. Intxaurrak, gaztainak eta sagarrak batu, eta gero banaketa egiten zuten.</p>

Ahotsak.eus-eko edukiarekin sortutako dokumentu automatikoa.

2025-11-18

CC-by-sa | Ahotsak.eus

Badihardugu Euskara Elkartea

Markeskua Jauregia, 20600 Eibar

943121775 - ahotsak@ahotsak.com